

PRIKAZ KNJIGE

Brajković, S., Žokalj, G. (2021).
 UČENJE U TIJEKU – KAKO FORMATIVNIM
 VREDNOVANJEM POTAKNUTI UČENJE?,
 Zagreb: Alfa d.d. i Pučko otvoreno učilište
 Korak po korak.

Važnost formativnog vrednovanja u svijetu je prepoznata još šezdesetih godina prošlog stoljeća kada je Michael Scriven istaknuo da procjena rada neke škole treba služiti unaprjeđivanju školskog kurikuluma radi boljeg učenja učenika. Autorice priručnika *Učenje u tijeku – kako formativnim vrednovanjem potaknuti učenje?* govore o višegodišnjem teorijskom proučavanju formativnog vrednovanja i nastojanjima da se u radu s učenicima navedene spoznaje utkaju u hrvatske škole što je bilo i temeljnim polazištem za nastanak priručnika.

Knjiga je strukturirana u sedam poglavlja.

U poglavlju *O različitim vrstama i svrhama vrednovanja* autorice definiraju i opisuju sumativno vrednovanje ili vrednovanje naučenog, dijagnostičko vrednovanje, formativno vrednovanje ili vrednovanje za učenje te vrednovanje kao učenje. Najveća pozornost dana je formativnom vrednovanju u čijoj se deskripciji autorice oslanjaju na bogatu stranu literaturu. Dana su iscrpna obilježja formativnog vrednovanja te pojašnjenje može li sumativno vrednovanje imati obilježja formativnog vrednovanja, i u kojim prilikama, kolika je uloga učenika u procesu formativnog vrednovanja te na kojim se razinama glede povećanja učenikova uspjeha ono može provoditi.

U poglavlju *Zašto formativno vrednovati?* navode se pozitivni učinci vrednovanja učenja. Oslanjajući se stranu literaturu i istraživanja znanstvenika, autorice ističu da učitelji mijenjaju stav o poučavanju nakon što u praksu uvedu vrednovanje za učenje.

Poglavlje naslovljeno *O različitim metodama vrednovanja* donosi podjelu metoda na tradicionalne i alternativne te upute kako odabrati metodu vrednovanja i kojim se kriterijima pri tome treba voditi.

Najopsežniji je dio priručnika poglavlje *Četiri koraka vrednovanja za učenje*. Prvim korakom smatra se razmjena očekivanih rezultata i kriterija učenja s učenicima. Tim korakom postaje razvidna svrhovitost postavljanja očekivanja učeničkih postignuća i njihovog predstavljanja samim učenicima. Autorice navode da se primjenom navedenog postupka omogućuje rast samopouzdanja i motivacije učenika te se utječe na poboljšanje suradničke atmosfere u razredu. Osnovni je cilj drugog koraka vrednovanja za učenje otkriti način na koji se odvija učenikovo učenje te utvrditi koliki je raskorak između predviđenih ishoda i trenutnih učeničkih

kompetencija (prema Brajković, Žokalj 2021). Treći korak predstavlja davanje učinkovite povratne informacije. Opisuje se utjecaj brojčane ocjene na učenike, zatim brojčane ocjene i komentara te sam učiteljev komentar dan učeniku pisano ili usmeno. Povratna informacija može imati negativan učinak pa je stoga vrlo važna učinkovita povratna informacija koja se daje učeniku. Informacije su kategorizirane na evaluacijske i deskriptivne. Autorice govore i o utjecaju vršnjačke informacije na učenika te o raspoloživim digitalnim alatima koji omogućuju davanje učinkovite povratne informacije. Četvrti je korak vrednovanja za učenje prilagodba poučavanja učitelja i učenja učenika te se daje odgovor na pitanje je li ta prilagodba uopće potrebna. Autorice na postavljeno pitanje daju pozitivan odgovor te naglašavaju važnost otkrivanja zone proksimalnog razvoja pojedinog učenika.

Sljedeće poglavlje naslovljeno je *Razredno okruženje koje promiče formativno vrednovanje* u kojem se donose osnovna načela koja podržavaju formativno vrednovanje u razredu: načelo cjelovitosti, načelo usmjerenosti na učenje, načelo visokih očekivanja, načelo aktivnog sudjelovanja / participiranja učenika i roditelja, načelo zajedništva – osjećaja pripadanja, ravnopravnosti i refleksivnosti.

U poglavlju *Očekivani dugotrajni učinak vrednovanja za učenje* opisuju se tri razine na kojima se, uz poboljšanje rezultata učenja, uočavaju promjene. U području motivacije autorice su navele razlike između fiksnog i rastućeg uma. Za područje samoregulacije dana su obilježja učenika koji samoregulira svoje učenje te su navedeni pokazatelji optimalne samoregulacije kod djece u različitim domenama. Za razvoj metakognitivnih vještina kao trećeg područja ističe se važnost metakognicije uz navođenje vještina potrebnih za njezin razvoj.

Poglavlje *Profesionalni razvoj učitelja koji primjenjuju formativno vrednovanje* prikazuje četiri razine primjene formativnog vrednovanja; prva razina u kojoj formativno vrednovanje nije potvrđeno, razina u kojoj je potvrđena primjena alternativnih metoda vrednovanja, razina primjene metoda formativnog vrednovanja radi unaprjeđenja procesa učenja i razina na kojoj su formativno vrednovanje i procesi poučavanja neodvojivi jedni od drugih.

U *Pojmovniku* je objašnjeno više od trideset pojmova dok se u *Literaturi* navodi gotovo osamdeset izvora.

U priručniku je temeljito opisan koncept formativnog vrednovanja što je u skladu s naslovom priručnika i zadanim istraživačkim ciljem na njegovu početku. Priručnik je namijenjen svima koji su na bilo koji način profesionalno uključeni u odgojno-obrazovni proces s ciljem poticanja dijaloga između učitelja i učenika, učitelja, učenika i roditelja te dijaloga između djelatnika u odgojno-obrazovnim ustanovama.

Važno je istaknuti da je knjiga rezultat višegodišnjeg proučavanja teorije formativnog vrednovanja, učiteljskog rada te suradnje autorica s drugim odgojno-obrazovnim djelatnicima i vanjskim partnerima te zaslužuje biti preporučena struci kao izvrsno djelo.

Wurzberg, Antonija

